

ПЕРСПЕКТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В сучасному світі існує гостра потреба в оптимізації взаємодії суспільства і природи. Особлива роль в цьому процесі відводиться природно-заповідному фонду, який є важливим засобом реалізації природоохоронних стратегій. Тому, останнім часом, все частіше стає питання пошуку шляхів ефективного вдосконалення мережі природно-заповідного фонду для впровадження на регіональному рівні, його оптимізація.

На сьогоднішній день в межах Херсонської області налічується 79 об'єктів та територій природно-заповідного фонду, загальною площею 272700,2 га (близько 8 % від площі області, що є добрим показником серед областей України, але не відповідає науковим рекомендаціям для степової зони (10 %)), з них 13 об'єктів загальнодержавного значення та 66 місцевого значення, в т.ч. 22 точкові.

Херсонщина представлена природоохоронними територіями по категоріям: 2 біосферних заповідники, 3 національні природні парки, 7 заказників загальнодержавного значення, 13 заказників місцевого значення, 1 дендропарк загальнодержавного значення, 10 заповідних урочищ, 30 пам'ятки природи та 13 парк-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення [1, 2, 4, 5].

Відсоток заповідності по адміністративних районах коливається в значному діапазоні, а саме: від 0 до 32%. Найбільших цей показник у Голопристанському (32%), Чаплинському (19,31%) та Генічеському (10,63%) районах, а найменший – у Нововоронцовському (0,02%), Іванівському (0,02%), Високопільському (0,04%), Бериславському (точкові – 0,001%). У Великолепетиському та Верхньорогачицькому районах природоохоронні об'єкти взагалі відсутні.

Крім того, аналіз розподілу заповідних об'єктів показує, що їх кількість не однаково співвідноситься з площею яку вони займають. Наприклад, у Чаплинському районі фактично знаходиться лише 1 об'єктів природно-заповідного фонду, але він займає 33307,6 га, що становить 1,2% від загальної площі Херсонської області, у Голопристанському районі площа одного об'єкту природно-заповідного фонду (Чорноморського біосферного заповідника) близько 3% від загальної площі області. Протилежна ситуація спостерігається, наприклад у Білозерському районі. Значна кількість об'єктів (9 шт.) знаходиться в цьому районі, проте сумарна їх площа значно менша (0,1%).

Також нерівномірно об'єкти природно-заповідного фонду розташовані у системі ландшафтів та фізико-географічного районування області. Низка своєрідних природних комплексів на сьогодні практично не охороняються на її території.

На території області є значний потенціал для розширення мережі природно-заповідного фонду. Можна назвати такі перспективні об'єкти природно-заповідного фонду: національні природні парки «Нижньодніпровські» та «Кам'янська січ», регіональний ландшафтний парк «Долина курганів», заказники «Озеро соляне», «Федорівський», «Миловська балка», «Бобровий кут», «Шилова балка» та ін. Їх створення дозволить усунути частину диспропорцій в структурі природно-заповідного фонду області, як в адміністративному так і в фізико-географічному відношенні.

Іншим напрямком оптимізації взаємодії суспільства і природи є розбудова екомережі, що також пов'язано з розвитком природно-заповідного фонду. Розвиток природно-заповідного фонду в системі екомережі передбачає забезпечення у поєднанні з оптимізацією структури інших територій, що особливо охороняються і мають екологічні, захисні функції (зелені зони міст та селищ міського типу, водоохоронні зони та інші) [3].

Отже, питання оптимізації природно-заповідного фонду, розвитку і збереження цінних природних комплексів є актуальне та потребує детального вивчення.

1. Бойко М.Ф. Територія Херсонщини в національній екологічній мережі України // Фальц-Фейнівські читання. - Херсон: «Терра», 2001. -С.29-31.
2. Заповідники ССРСР. Заповідники України и Молдавии.- М.:Мысль, 1987.
3. Мовчан Я.І. Екомережа України: обґрунтування структури та шляхів утілення// Конвенція про біорозмаїття: громадська обізнаність і участь.- К.:Стилос,1997.-150 с.
4. Памятники природы Херсонской области. - Симферополь:Таврия, 1984.- 112 с.
5. Природно-заповідний фонд Української РСР.- К.:Урожай,1986.-223 с.